

CoARA Action Plan

November 2023

Masaryk University

Žerotínovo nám. 617/9, 601 77 Brno, Czech Republic
T: +420 549 49 1111, E: info@muni.cz, W: www.muni.cz

Úvod – Hodnocení výzkumu v České republice a na Masarykově univerzitě

Masarykova univerzita se aktivně podílela na vzniku dokumentu Agreement for Reforming Research Assessment a v roce 2022 podepsala přistoupení ke koalici za reformu hodnocení výzkumu (Coalition for Advancing Research Assessment – CoARA).

Zodpovědné hodnocení je jednou z významných institucionálních hodnot Masarykovy univerzity. Hodnocení výzkumu v České republice bylo historicky založeno dominantně na publikačním indikátoru, jehož výsledkem byly body publikací převáděné na peníze. Od roku 2017 se v ČR výzkum hodnotí na národní úrovni podle metodiky, která zahrnuje jak výstupy, tak i vstupy, prostředí a strategie. Metoda hodnocení kombinuje kvantitativní a kvalitativní přístup. Rolí této metodiky je zaprvé každoročně monitorovat výkonnost výzkumu a vývoje a v pětiletém cyklu nechat výzkumné organizace projít robustním hodnocením evaluačními panely. Postupy ani výsledky národní metodiky však nelze snadno aplikovat uvnitř institucí, neboť má odlišné poslání, nástroje a úroveň podrobnosti.

V roce 2022 Masarykova univerzita poprvé realizovala hodnocení podle vlastního designu (Interní hodnocení výzkumu a doktorského studia – IHVD) jako jedna ze dvou univerzit v ČR. Vývoj IHVD probíhal před a během vzniku dokumentu ARRA, nicméně koncept zodpovědného hodnocení byl pro Masarykovu univerzitu centrální hodnotou, IHVD vychází z principů Standard Evaluation Protocol, zkušeností Research Excellence Framework a dodržuje zásady DORA, Leiden Manifesto. V závěrečné fázi přípravy jsme monitorovali též průběh přípravy ARRA a kontrolovali, zda je hodnocení v souladu se závazky ARRA. Přestože jsme hodnocení připravovali před vznikem SCOPE framework, kontrolovali jsme v průběhu taktéž soulad s touto iniciativou. Díky tomu můžeme říci, že systém hodnocení výzkumu na MU do značné míry odpovídá jak závazkům CoARA, tak dalším iniciativám, zejména SCOPE.

Evaluace bude probíhat v pětiletých cyklech. Do procesu designování byly od začátku zapojeny fakulty a ústavy MU. Hodnocení je založeno na sebeevaluaci jednotlivých fakult formou rozhovorů s evaluačními panely během návštěv na místě. Sebeevaluační zprávy jsou dominantně narativního charakteru a rozlišeny na úroveň pracovišť a doktorských studijních programů. Fakulty a ústavy měly možnost si strukturu zprávy přizpůsobit svým oborovým potřebám. Obsahem zpráv je především mise pracoviště, nejvýznamnější výzkumné výsledky, případové studie společenského dopadu, strategie a údaje o prostředí. Podpůrné bibliometrické zprávy poskytovaly pouze panoramatický pohled na publikační činnost hodnocených jednotek bez záměru sloužit jako primární evaluační podklad. Forma sebeevaluační zprávy neumožňovala nahrazení bibliometrií nebo založit na bibliometrii evaluaci pracoviště. Cílem hodnocení je poskytnout kritickou zpětnou vazbu pro rozvoj fakult, ústavů a pracovišť. Hodnocení nemá přímý vliv na centrální financování (výše financování není odvozeno z výsledků hodnocení). Fakulty však mohou využít IHVD pro vytvoření výzkumných strategií, které jsou podmínkou pro poskytnutí kontraktové části rozpočtu na výzkum.

Po realizaci prvního běhu následovala fáze evaluace evaluace a komunikace výstupů IHVD. Absolvovali jsme konzultace s tvůrci protokolu SCOPE (INORMS Research Evaluation Group), uspořádali konferenci dedikovanou zodpovědnému hodnocení (Science for Society) a připravujeme souhrnnou zprávu, která kriticky zhodnotí celý průběh IHVD. Zpráva obsahuje výsledky dotazníkového šetření mezi evaluátory a členy/členkami akademické obce MU a návrhy pro zlepšení do budoucna.

Evaluativní aktivity na Masarykově univerzitě mají tři hlavní účely, z nichž každý má nastavené své procesy a nástroje: **hodnocení výzkumu** (Interní hodnocení výzkumu a doktorského studia), **financování** a **monitoring** (bibliometrie). Logika tohoto systému spočívá v tom, že i když se tyto účely vzájemně doplňují, nepoužíváme pro daný účel nevhodný nástroj. Hodnocení výzkumu je odděleno od financování a nemá na něj vliv bibliometrie, prostřednictvím které sledujeme trendy a vytváříme profily pro účely každoroční analýzy systému a monitorování výzkumu a vývoje. Pro financování využíváme skupinu indikátorů výkonu, mají ale v rozpočtu pouze částečnou váhu a transparentně komunikujeme

jejich výhradní roli pro rozdělení části financování. Usilujeme tím o vytvoření prostředí, ve kterém redukuje nežádoucí motivace pro výzkum. Hodnocení výzkumu má jasný cíl – poskytnout solidní a validní zpětnou vazbu, která nebude zatížena bibliometrickými parametry a finanční motivací.

CoARA přišla v době, kdy jsme postupně zaváděli nástroje dotvářející tuto triádu evaluativních aktivit, přičemž jsme ve všech krocích mysleli na koncept zodpovědného hodnocení a využívali již existující iniciativy a případové studie (DORA, Leiden Manifesto, SEP, REF a další). Masarykova univerzita díky tomu již nyní naplňuje do značné míry některé závazky CoARA:

- Závazek 1, 2: Interní hodnocení výzkumu a doktorského studia je založeno na peer-review bez vlivu bibliometrie a je designováno tak, že rozeznává diverzitu vědních oborů (fakulty mají možnost přizpůsobit sebeevaluační zprávy a uvést všechny relevantní informace).
- Závazek 3: Nepoužíváme metriky pro nevhodné účely. Bibliometrie (včetně IF a kvartilového rankingu) slouží pro monitoring publikačních trendů a publikační strategie a přinejmenším na centrální úrovni nereprezentuje koncept kvality a přímo neovlivňuje hodnocení výzkumu ani jednotlivců. Používáme metriky pro rozdělení menší části rozpočtu na výzkum.
- Závazek 4: Žebříčky univerzit žádným způsobem neovlivňují hodnocení ani financování výzkumu na MU. Žebříčky pouze monitorujeme a ve vhodných případech využíváme pro propagaci univerzity navenek, tedy k účelu, ke kterému dominantně slouží.
- Závazek 5: Implementace závazků CoARA tvoří část náplně práce Centra pro scientometrickou podporu a evaluaci (CSSE), které je centrálním pracovištěm dedikovaným hodnocení výzkumu, bibliometrii a výukovým aktivitám.

Z centrální úrovně však nelze vždy zajistit totéž na nižších úrovních, na organizačních součástech a pracovištích. Jsme si zároveň vědomi, že reformu lze naplnit ve chvíli, kdy dojde ke změně i na menších úrovních. Během implementace reformy budeme sledovat také tyto základní cíle:

- Úsilí o zjednodušení systému evaluací (evaluovat jen, když je to potřeba a odstranit případné duplicity).
- Respektovat oborová očekávání (nenásilná implementace se zohledněním kontextu).

Akční plán obsahuje souhrn cílů a opatření, které jsou rozčleněny do tří hlavních oblastí obsahově odpovídajících jednotlivým závazkům CoARA.

Plán implementace závazků CoARA

1 Analýza evaluativních aktivit a jejich dopadů

Související závazky CoARA:

- Závazek 6: Review and develop research assessment criteria, tools and processes.
- Závazek 10: Evaluate practices, criteria and tools based on solid evidence and the state-of-the-art in research on research, and make data openly available for evidence.

Cíle

- 1.1. Vypracovat přehled evaluativních aktivit na MU ve výzkumu a u jednotlivců (individuální hodnocení a kariérní postup akademiků).
- 1.2. Vypracovat přehled evaluativních procesů na MU ve výzkumu a u jednotlivců (individuální hodnocení a kariérní postup akademiků) s rozlišením hlavních metod a průběhu těchto procesů po fakultách/ústavech s cílem identifikovat, které z nich vyhovují, nebo nevyhovují závazkům CoARA.
  - Zmapování evaluativních procesů proběhne formou osobních schůzek na předem vytipovaných místech a formou dotazníku rozeslaného fakultám (proděkani, oddělení VaV) a odborům RMU.
  - Identifikovat situace, kde má bibliometrie/metriky přímý vliv na hodnocení výzkumu a kariéry jednotlivců a kde mohou vést k zúžení rozsahu kritérií relevantních pro hodnocení vědecké práce.
- 1.3. Identifikovat pracoviště a komise, které se na MU věnují tématům spojeným s hodnocením výzkumu, a navázat vzájemnou spolupráci.
  - Do analýzy zahrneme agendy personální politiky (Odbor pro personální řízení – EVAK), vědecké integrity (Etické komise), bibliometrie (knihovny a VaV oddělení fakult), open science (UVT) apod.
  - Rešerše směrnic, které definují působnost a úlohy vědeckých rad a komisí.
- 1.4. Sestavit a zveřejnit souhrnnou zprávu o IHVD („evaluace evaluace“).
  - Evaluovat proces, cíle a dopady Interního hodnocení výzkumu a doktorského studia (IHVD) vůči závazkům CoARA, identifikovat potenciální problematické situace a procesy.
  - Souhrnnou zprávu IHVD veřejně publikovat na webových stránkách MU.
- 1.5. Ve spolupráci s fakultami analyzovat oborová očekávání kvality a kritéria relevantní pro hodnocení výzkumu a jednotlivců.
  - Dlouhodobý cíl. Mezi kritéria a očekávání patří například publikační vzorce, očekávání míry výzkumné činnosti u akademiků v daném oboru, povaha výzkumné činnosti, nutné zdroje a finanční náročnost, typické výstupy, aplikační potenciál, komunikace vědy, otevřená věda apod.
  - Spolupráce bude probíhat formou schůzek vedení MU a fakult v rámci každoročních evaluačních rozhovorů, v rámci závěrečných schůzek IHVD, formou konzultací s proděkany (také cíl 3.7) a dále formou konzultací a analýz se zapojením Centra pro scientometrickou podporu a evaluaci (odborné pracoviště při Odboru výzkumu na Rektorátě MU, dále jen „CSSE“).

2 Zodpovědné hodnocení, výzkumná kultura a motivující prostředí

Související závazky CoARA:

- Závazek 1: Recognise the diversity of contributions to, and careers in, research in accordance with the needs and nature of the research.
- Závazek 2: Base research assessment primarily on qualitative evaluation for which peer review is central, supported by responsible use of quantitative indicators.

- Závazek 3: Abandon inappropriate uses in research assessment of journal- and publication-based metrics, in particular inappropriate uses of Journal Impact Factor (JIF) and h-index.
- Závazek 4: Avoid the use of rankings of research organisations in research assessment.

Cíle:

- 2.1. Na základě proběhlé analýzy (cíl 1.2) identifikovat evaluativní procesy na MU, které nevyhovují závazkům CoARA a aktualizovat akční plán o konkrétní cíle přizpůsobené zjištěným nedostatkům a situacím.
  - Na úrovni celé MU odstranit metriky z procesů a dokumentů, kde by mohla jejich přítomnost vést k zúžení rozsahu pozorovaných kritérií pro hodnocení vědecké práce.
- 2.2. Na základě proběhlé analýzy (cíl 1.4) přizpůsobit podmínky, kritéria a procesy IHVD v roce 2027 závazkům CoARA a obecně principům zodpovědného hodnocení v souladu s cílem 2.4.
- 2.3. Vypracovat aktualizované znění politiky MU pro dobrou praxi vědeckého publikování (včetně práce s bibliometrií) jako prerekvizity pro uplatnění zásad zodpovědného hodnocení.
  - Formulace hodnot a priorit MU ve výzkumu, vůči kterým bude probíhat IHVD v roce 2027.
- 2.4. Vypracovat návrh politiky MU pro oblast hodnocení vědy („Zodpovědné hodnocení výzkumu na MU“).
  - Po schválení vedením MU bude sloužit jako centrální politika obsahující základní zásady pro všechny evaluativní aktivity na MU.
- 2.5. V rámci vnitřního systému rozdělování IP na DKRVO mezi fakulty a ústavy MU zavést kontraktovou složku, která bude mít stabilizační charakter a zachová rozumnou míru vlivu metrik na rozpočty fakult/ústavů (výkonová složka).
- 2.6. Propagovat zohlednění oborových potřeb směrem k inkluzivitě a diverzitě v hodnocení výzkumu.
  - Iniciovat osobní schůzky s kontakty zodpovědnými za nastavení hodnocení v PhD studiu, v kvalifikačních řízeních a v evaluaci akademických pracovníků (EVAK) (získané z cíle 1.3.) a podpořit změny vedoucí k zohlednění oborových potřeb.
  - Zohlednit délku kariéry, trvání DSP, misi a zaměření jednotlivců i pracovišť v hodnocení výzkumu. Tento krok bude navázán na analýzu publikačních vzorců akademiků v různé fázi kariéry na MU.
  - Designovat kritéria hodnocení výzkumu tak, aby v závislosti na oboru oceňovalo všechny akademické aktivity v oblastech výsledků/výstupů, výzkumných procesů, výuky a dopadu.
- 2.7. Zachovat IHVD jako centrální metodu hodnocení výzkumu na úrovni celé MU.
- 2.8. Zachovat dosavadní využití bibliometrie výhradně pro strategické, monitorovací a podpůrné účely.
- 2.9. Zachovat dosavadní nulový vliv mezinárodních žebříčků univerzit na hodnocení výzkumu a návazném financování na MU.

3 Platforma pro implementaci CoARA a sdílení zkušeností

Související závazky CoARA:

- Závazek 5: Commit resources to reforming research assessment as is needed to achieve the organisational changes committed to ensure that organisations allocate the necessary resources.
- Závazek 7: Raise awareness of research assessment reform and provide transparent communication, guidance, and training on assessment criteria and processes as well as their use.
- Závazek 8: Exchange practices and experiences to enable mutual learning within and beyond the Coalition.
- Závazek 9: Communicate progress made on adherence to the Principles and implementation of the Commitments.

Cíle:

- 3.1. Alokovat kapacitu pro institucionální reformu – zachovat tuto agendu jako náplň práce CSSE RMU.
- 3.2. Alokovat kapacitu pro podporu národního prostředí a sdílení zkušeností (zejména CZARMA).

- V rámci asociace CZARMA zorganizovat národní pracovní skupinu pro sdílení zkušeností s přípravou akčních plánů a implementace závazků CoARA mezi výzkumnými organizacemi v ČR.
- 3.3. Komunikace evaluativních procesů dovnitř MU prostřednictvím jednoduchých a přehledných infografik za účelem posílit transparentnost, informovanost a zapojení široké akademické komunity.
- Oblasti: zodpovědné hodnocení na MU a implementace CoARA, financování výzkumu na MU, proces IHVD.
  - Kanály: HR newsletter, MU newsletter, porady proděkanů, letáky na fakultách, poster.
- 3.4. Ustálit na MU školicí aktivitu věnovanou hodnocení výzkumu.
- Video přednáška FRESHERS, HR4MU e-learning.
- 3.5. Zapojovat se do mezinárodních sítí zkoumajících systémy hodnocení výzkumu, bibliometrii a vědeckou komunikaci (research on research).
- 3.6. Aktualizovat webové stránky hodnocenivevy.muni.cz o informaci o CoARA a zřídit její anglickou verzi.
- Webové stránky se stanou centrálním informačním bodem pro reformu hodnocení výzkumu.
- 3.7. Zvýšení míry spolupráce RMU (CSSE) s ostatními odbory RMU a fakultami.
- Odbor pro kvalitu, Odbor pro strategii, Odbor pro personální řízení, Oddělení akademických kvalifikací, RVH, Etická komise, CERPEK, OVVM.
  - Zapojení aktérů na fakultách (proděkani pro výzkum, administrativa pro VaV) do aktivního tvoření obsahu reformy.
  - Pravidelně informovat o průběhu implementace závazků CoARA na fóru proděkanů pro výzkum.